

Baltijas Semifohpis.

Iznahf Jelgawā ik nedēlas.

Matsā bes pēsuhītīshanas: no 1. Maija lībds gada galam 1875 — 1 r. 50 f.; par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 10 f., par 3 mehu. 60 f.; ar pēsuhītīshānu: no 1. Maija lībds gada galam 1875 — 2 r.; par gadu 2 r. 50 f., par pusgadu 1 r. 40 f. un par 3 mehescheem 90 f.

Nedakzija un ekspedīzija Rātskolu eelā № 2. — Sludinajumus pēnem G. Alsunana k. grahmatu bohde, Rātskolu eelā № 8.

№ 3.

Treschdeenā, 14. Maija.

1875.

Rāhditais: Likumu projekts par strahdneku ihrefchanu. Sīnas. Par derigu lobju kohpschanu un subdu pavairofchanu. Krēngelneka tāpēs. Pret skabdīgiem lūkainiem. Muščas lūgns. Atbildes. Sludinajumi.

Likumu projekts par strahdneku ihrefchanu.

(Turpinājums.)

§ 44. Kad strahdneeki pehz lihguma ehd pēe faimneeka galda, tad faimneekam wajaga us to luhkoht, kā ehdeens ar weenu no labahm ehdamahm leetahm pilnigā mehrā buhtu.

§ 45. Darba dwejam ir lāuts luhgt, lai dakteris wina laudis apluhko, kā waretu aīshargaht, lai līpigas fīmības starp wina strahdnekeem ne-eewehrīshahs.

§ 46. Darba dwejam ir ta teesiba, pagehreht lai polīzija pēedsehrīshu strahdneku no wina aīswestu, un lai polīzija, ja zaur strahdnekeem kahdas nefahrtibas waj ne-peeklahījibas notiku, schihs noslahpetu.

§ 47. Kad strahdneeks no faimneeka patvaligi aīgahījs, tad faimneekam ir ta teesiba waj luhgt, lai wina lihgums tohp spehkā paturehts, waj to lihgumu laust.

§ 48. Kad darba dwejs wehlahs, lai wina lihgums spehkā usturehts tikt, tad winīch war pagehreht, lai wina patvaligi aīgahījs strahdneeks pēe wina pēeliks tikt. Tāhdā reisē darba dwejam, kad tas strahdneeks winam pēeliks, ir ta teesiba, bes tam, kā par to nokawetu laiku no lohnes atwilks teek, wehl no wina algas atwilkumus taisht, kā par treschdeenu nokaweschānu (§ 64).¹⁾

Pēsīhm. Ta darba dweja teesiba, pagehreht, lai winam wina patvaligi aīgahījs kāps tikt atpakaļ dohts, ari pēe teem lihgumeem pastahw, pēe kureem pehz 18. § darba grahmatīnas lihdsejeem pēe lihguma naw wajadīgas, kad lihgums us apgabalu darbu zaur darba dweju bij ar strahdneku ar rakstu notizis.

§ 49. Bet kad darba dwejs grib nostahtees lihgumu īpildiht, tad winam atlauts, waj no patvaligi aīgahījs strahdneeka pagehreht atlihdsejchanu (76 §), waj atkal luhgt, lai ar winu pehz likumeem dara (§ 170).

§ 50. Kad darbs, ko strahdneeks avnehmees ihpāshā laikā īpildiht, nam warehts tikt nobeigts zaur strahdneeka wainu, tad winam darba dwejam wijsa zaur winu notikuse skahde ja-atlihdse.

§ 51. Kad darbs nostahjahs tādehts, kā strahdneeki bes laika aīgahīja prohjam ar to noluhku, lai darba dweju waretu pēspeest darba zenu pāaugstinaht, waj pēspeest pēzītahm pretlikumīgahm pēelīshānu, tad ar strahdnekeem janoteek pehz likuma (§§ 171 un 172).

§ 52. Kad darba stundas par deenu waj darba mehrs naw nolikts lihgumā, tad strihdus leetā teesa spreesch pehz darba mehra likumeem²⁾; pēe tahdeem darbeem, kur tas darba mehrs likums naw issazihts, spreesch pehz ta widus eraduma.

§ 53. Saimneeks newar strahdneku, bes strahdneeka gribas, pēe zīta faimneeka par strahdneku nodoht, ja schi teesiba naw lihgumā norunahta.

§ 54. Strahdneeki, kas pēe teesas ir veenesuīchi suhīsbu var nepareissahm faimneeka darīshānahm, lihds wīku suhīsbas īspreešanas laikam newar nostahtees fāwam faimneekam kālpoht.

§ 55. Darba laiks, ko strahdneeks suhīsedamees ar faimneeku nokawejis, ir eraugams par nokawetu laiku, kad wina prozejs newis winam par labu nobeidsahs.

§ 56. Kad lihgums waj ar iktakru strahdneku ihpāshī waj ar wairak strahdnekeem kohpā notizis, tad schi lihguma īpildīshāna war nodrohīshāna tikt waj zaur naudas sologu, waj zaur wišpāhrīgu galwofchanu weens par oħtru, waj zaur zītu lausku galwofchanu, waj zaur pagasta galwofchanu, pēe kura falihgti strahdneeki pēderīgi. Kad strahdneeki lihgums ir noslehgits ar pagastu waj ar familijas galwu, tad schi pēhdejee teek ceraudsiti par galwenekeem par to no wineem eedohtu strahdneku.

§ 57. Kad lihgumā naw pēminetas īwehtdeenas, tad strahdneeki tikai nedēlas īwehtdeenas war no darba atrautes un tanīs leelās īwehtdeenas, kas pehz likuma īwehtījamas ir. Schis likums nesīhmejahs us teem laudīhm, kam tāydi darbi, kas ikdeenas īpildomi.

§ 58. Wijsi lohnes atwilki un naudas strahpes, kas strahdnekeem teek uslīktas par famaitatu darbu, par famaitateem waj nosaudeteem faimneeka rīhīem, par dihku nosaudwetu laiku, par slimības deenahm, u. t. j. pr. teek zaur faimneku eesīshmetā lohnes īsrehīnuma grahmatīnā (§ 36) pēe pāsħa pīrmā aprehīnuma, un wiſadā wijsē ne wehlaki par īeptinām deenahm. Schihs septīnas deenas teek rehīkinatas: kad darbs famaitahs — no tāhs deenas rehīknōht, kurā darbu pētīm nemohit schi darba famaitafchāna īwehīrota; kad leetas nosaudetas waj famaitatas — no tāhs deenas, kurā tāhda nosaudeschāna waj famaitafchāna faimneekam teek finama; wiſas zītās reisēs

¹⁾ 1861. gādā lībds ar dīmīs būhīshānu nozīshānu īsnabza ihpāshī likumi (Упорное положение), zīk no laulu darba zīlweta par deenu war darbu pagehreht. Pēreksī mūbīsu gubernānu tabdu likumu naw. Nedakzija.

²⁾ Te ir īaprohtams, ka iktakru deena, ko strahdneeks nefakejīs, ir rehīknamā par fīschu deenu matsu. Nedakzija.

— no tahs deenas, kurā strahdneeks tahdu darbu padarijs, par ko wiaam strahpe usleekama; atwilfchanas par flimibas deenahm noteek septinas deenas laikā no iswefeloschanas deenas rehkoht.

§ 59. Saimneekam¹⁾ wajaga ar strahdneeku peeklahjigi apeetees. Par eewainoschanu, kas strahdneekam ar wahrdeem notikuse, kad winsch pats pee tam ir eemeslu dewis, faimneeks newar tikt wilkti pee atbildes.

§ 60. Strahdneekam wajaga wifas faimneeka kā ari pilnvara (weetneeka) pagehreschanas, kahdas eeksh lihguma atrohdahs, bes pretirunaschanas ispildiht un pret teem buht gohdpratigam.

§ 61. Strahdneekam wajaga wifus skahdi waj sprehli, ko winsch waj tihsham waj ne ar sinu strahdadams pee faimneeka mantaš padarijis, faimneekam atlhdseht.

§ 62. Strahdneekam, kas to winam usdohu darbu ispildidams waj zaur faimneeka nepilnigu aissargaschanu waj zitadi zaur faimneeka wainu sawu weselibu ir safkahdejis, ir ta teesiba, no faimneeka atlhdsefchanu pagehreht. Kad strahdneeka weseliba tā maitita, ka winsch pats wairs newar maisi pesniht un ari tad, kad zaur tahdu wainu winsch nomiris, tad faimneeka atlhdsefchana ari issteepjahs us strahdneeka familijas lohzeleem, ka maises deweis winsch bijis. Atlhdsefchanas mehrs kā ari laiks, lihds kuram tahda atlhdsefchana noteek, tohp pehz abejas puses salihgschanas nogruntehts; bet kad salihgschana neisnahk, tad reeja isspreesch. Schihs atbildefchanas ismaksa wehl faimneeku neatswabina no tahs atbildaš, kas eeksh 158. § ussikhmeta.

§ 63. Us scho augshejā paragrafā ussikhmetu atlhdsefchanu strahdneekam naw nekahdas teesiba, kad wina faslahdeschana iszehlusees zaur wina pašha newihschofchanu, waj zaur to, kā tas bes finas strahdajis waj zaur newiloht notiſuscheem atgadijumeem.

§ 64. Nobst palikschau no darba waj darba neispilfchanu bes eewehrohjameem eemesleem nosauz par darba nokaweschau (норогъль) waj dihku stahweschau. Kad darba nokaweschana nesteejahs ilgaki par pusdeenu, tad to nosauz par pusdeenas nokaweschau; bet kad wina steepjahs pahri par pusdeenu, tad to nosauz par deenas nokaweschau. Saimneekam atlauts, waj par to nokawetu laiku pagehreht skahdes atlhdsefchanu, waj ar to peetikt, ka no strahdneeka algas par nokawetu laiku nowell. Ja lihguma nekahdas ihpaschas notaifschanas deht nokaweschanas naw bijuschas, tad par pusdeenas nokaweschau rehkoht wifas deenas maksu un par deenas nokaweschau diwudeenu maksu. Maksa teek aprehkinata pehz tam, kahda tanī widū ap to laiku, kad nokaweschana notika, darba zena bija.

§ 65. Ja strahdneeks trihs darba deenas no weetas bes eewehrohjameem eemesleem no darba atrahwees, tad tas teek eeraudsichts, kā patvaligi no faimneeka atlhdjees, iai ari strahdneeks tanī paščā weetā usturahs, kur winam saws lihgums jaispilda.

§ 66. Tapat ari teek, kad likumigu eemeslu naw, par patvaligu atlhdchanohs no faimneeka eeraudsichts kad strahdneeks pahreet pec zita faimneeka strahdaht, waj atkal kad winsch atfakahs sawu lihgumu ispildiht un nemas wairs nestrahda. Tapat teek par atlhdchanohs no faimneeka

eraudsichts, kad strahdneeks norunatā weetā bes swari geem eemesleem us darbu neatnahk.

§ 67. Wifas faimneeka teesiba peenahkumi, kahdi pee strahdneeku lihgumu ispildischanas eewehrojami, pahreet us wina pilnwareem, wagareem (прикащикъ) waj ziteem laudihm, kas tahs muishas waj mahjas waj kahdu usfahktu darbu pahralda, kur strahdneeks sawu lihgatu darbu ispilda. Ja ar mantu jaatbild par strahdneeku lihgumu ispildischau, kad schi atbilde nahk us pascheem lihdsejēem.

§ 68. Wifas strihdus leetās, kas no strahdneeku darba lihgumeem iszehahs, augshejā paragrafā ussikhmetu laudis war taisnibu mekletees un teeni wajaga atbildeees meera teesās pehz ihpascha likuma.

§ 69. Strahdneeku lihgumus, kad tee no zilwela ir noslehgti, kas bes nekahda pilnvaras dokumenta kahdu muishu waj usfahktu darbu pahralda, wajaga faimneekam ispildiht, kad nebuhs peerahdihts, ka schee lihgumi pret wina noteikschau isdariti waj preesk wina ar azihm redamu skahdi eenes. Schee lihgumi ari tad no faimneeka ispildami, kad suhdsetajs buhs peerahdijs, ka faimneeks schohs lihgumus us kaut kahdu wihsi par labeem peenehmis, waj atkal kad pehz tahdeem lihgumeem pastrahdahs darbs faimneekam pelau cenesihs.

Trescha nodata.

Par strahdneeku lihgumu nostahfchanohs.

§ 70. Lihgums nostahjahs:

- 1) Pehz notezejuscha lihguma laika, waj pehz nosihgtas darba pastrahdahschanas.
- 2) Pehz abeju puses salihgschanas.
- 3) Pehz strahdneeka nahwes, waj pehz tam, kad strahdneeks wifas sawas kahrtas, waj ari personigi un pehz kahrtas peesawinatas teesiba saudejis.
- 4) Kad strahdneeks teek peenemts kara deenesta.
- 5) Kad tas pagasts (draudse), no kureenes strahdneeks dabu legitimaziju (paši), strahdneekam us jaunu wairs legitimaziju neisdohd, kas bija notezejusche, pirms wehl nosihgtas laiks nodishwohts.

§ 71. Kad faimneeks nomirst, tad wifas lihguma teesiba un peenahkumi pahreet us wina mantneekeem.

§ 72. Kā eemeslis preeskli lihguma laufchanas zaur faimneeku teek eeraudsichts:

- 1) Strahdneeka ūlinkums, valaidiga dīshwe, alaschas iseechanas bes faimneeka atvehles kā ari wairak reises notiſe nekahrtiba, kā ari kad strahdneeks neispilda likumigas faimneeka, wina familijas lohzeleem waj ari to lauschi pagehreschanas, kam zaur faimneeku ir ustizeta usraudſiba par darbeem un strahdneekem.
- 2) Oserfchanas netikums, kaufchanahs, beskaunigi, ne gohdpratigi strahdneeka darbi pret faimneeku, winas familijas lohzeleem un weesem, tapat ari strahdneeka nepadewiba faimneekam waj ari teem laudihm, kam no faimneeka pahrraudſiba par strahdneekem un darbeem ir ustizeta.
- 3) Mantas nosagſchana, kas peeder faimneekam, wina mahju laudihm waj ziteem faimneeka strahdneekem waj deenestneekeem.

¹⁾ Te ir ar to wahru „Saimneeks“ ikkatriš darba deweis ūmehets, iai tas dīshwotu muishas, vīši, waj mahjas, waj krogbā.

- 4) Patvaliga faimneeka mantas bruhkechana, tihski faimneekam padarita skahde un faimneeka lohpu fa-maitashana.
- 5) Patvaliga naudas waj prezis aisseeneschana us faimneeka wahrdu waj zitada blehdiba.
- 6) Kad strahdneeks bes finas ar uguni strahdajis.
- 7) Kad pee strahdneeka lipiga slimiba eewehrschahs.
- 8) Kad strahdneeks zaur slimibu wairs ne-eespehj strah-dahst.
- 9) Neparedsami atgadijumi, zaur ko faimneeks teek pee-peets nostahtees, sawu faimneebu waj zitu darbu west, preeskj ka strahdneeks bij lihgts. Strihdus leetä teefai jaisspreesch, waj no faimneeka usdohta waina, kapehz strahdneeku minetu atgadijumu deht atlaisch, par pilnu peenemama.
- 10) Kad strahdneeks patvaligi no faimneeka aigahjis waj kad winisch mehneshcha laikä ilgaki neka trihs deenäs arestē bijis.

§ 73. Pehz 82. paragrafa 2, 3, 4, 5, 6, 7 un 10 punktehm faimneeks nemas pee teesas ne-eedams tuhliht strahdneeku war atlaist; bet kad pehz strahdneeka suhdsibas un teesas ismekleschanas israhditohs, ka tee no faimneeka usdohti eemesli preeskj strahdneeka atlaishchanas narveerahdam, tad faimneekam wajaga strahdneekam tanî mehrâ atlihdscht, kà 76. § to issaka.

§ 74. Par eemesleem preeskj atstahschanas no strahd-neeka puses ir atshti:

- 1) Kad faimneeks strahdneeku ar darbeem aisskar, waj waras un beskaunigus darbus strahda; tapat kad schahdas aisskarshanas waj schee darbi zaur faimneeka familijas lohzelkeem waj teem zilwekeem noteek, kam usraudiba ustizeta par darbeem un strahdneekem.
- 2) Kad lihgums neteek ispildihts pee strahdneeka algas maksashanas, kad strahdneekam neteek peenahziga ruhme, ehdeens un wijsa ustureschana dohta.
- 3) Pahrleeziga apgruhtinashana ar darbeem.
- 4) Kad strahdneeks deht slimibas, bet seeweeshi ari deht nedelahm ne-eespehj tohs teem usdohtus darbus ispildiht.
- 5) Strahdneezes isprezeschahanahs.
- 6) Gepreeskhu neparedseti atgadijumi, kas strahdneeku pesspeesch us sawu dsimteni eet, kad strahdneeks faimneekam par tahdu atgadijumu pateesibu war derigas peerahdischanas peenest. Strihdus leetä teesa isspreeesch, waj tahdi atgadijumi par deesgan swari-geem preeskj atstahschanas no faimneeka atshtami.
- 7) Kad strahdneekam deht strahdneeka dsihwokla ir lihgums, kas preeskj wina dsihwibas un weselibas ir vohstigs.
- 8) Kad winam leeds isdoht aprehlinuma grahmatinu (§§ 36, 90 un 109).

§ 75. Pehz 74. paragrafa 1. un 5. punktehm strahd-neeks war faimneeku atstahrt nemas pee teesas negahjis; bet kad us faimneeka suhdsibu tahdi eemesli nebuhs peerah-dam, tad strahdneekam jaatbild, kà kad winisch patvaligi buhtu aigahjis (§ 70).

§ 76. Kad lihgums pehz teesas spreedula nostahjees, tad tai pusei, kas par mainigu atshta, wajaga atlihdscht obtrai pusei pehz lohnes zenas wijsu laiku lihds lihguma

beigahm, bet wiſadâ wijsê ne wairak par trim mehneshcheem un ne masak par diwahm nedelahm, tas ir tad, kad lihgumâ par to narv nekahdi ihpaschi notaifsumi. Augschâ mineta atlihdschana war tikt nospreesta zaur teefu ir tanî reisë, kad lihgums nostahjahs pehz 72. paragrafa 9ta punkta.

§ 77. Kad lihgumi us nefinamu laiku notaifiti un malka mehneshcheem teek ismaksata, tad lihguma ispildischana war nostahtees pehz wehleßchanahs, kas no weenas no abahm puſehm notikuse, bet arweenu tikai pehz septinu deenu eepreelschhas usteikschanas. Bet kad darba dewejis strahd-neeku bes usteikschanas grib atlaist, tad winam strahdneekam par diwahm nedelahm alga japeemakkâ.

§ 78. Strahdneekam wajaga, kad wina kalposchanas laiks notezejis waj kad winisch atlaists, faimneekam atdoht atpaakal wiſas winam nodohatas faimneeka darba - leetas waj mantas, kà ari wijsu eepreelsch hanemu naudu.

§ 79. Kad strahdneeka nolihgs laiks notezejis, tad darba dewejis newar strahdneeka darba grahmatinu aistureht, kas pee wina usglabashanâ bij nodohata, bet kad winam pee strahdneeka lahdas prasifchanas, tad winisch darba grahmatinu nodohd teefai, pee tam ari sawu suhdsibu us-dohdams. Bet kad faimneeks negrib ussahkt suhdsibu pret patvaligu aigahjuſchu strahdneeku waj pret jauno faimneeku, kas wina strahdneeku salihdsis, tad winam aigahjuſcha strahdneeka darba grahmatina janodohd tahsweetas polizijai.

§ 80. Kad faimneeks preslikumigi strahdneeka darba grahmatinu aisturejis, tad faimneekam wajaga, bes tahs atbildeh pehz 154. §, pehz strahdneeka suhdsibas strahdneekam par to grahmatinas aistureschanas laiku dubultigu deenas algu aismaksaht, lahma tanî laikä un weetä par wina darbu pastahweja. Schihs atlihdschanas weetä strahdneeks par faimneeku war ari suhdscht par to winam zaur faimneeku notikuschu skahdi.

(Turpinajums nahkoſchâ numurâ.)

Sinas.

If Pehterburgas. „Maslawas awise“ grib lai jahls muitu atzeloht un winas weetä lai zitas nodohschanas us-leasekoht. Awise wehlahs, ka it papreeskj uslisktu muitu us kohkeem, kas us ahrsemehm teek iswesti; wina dohma, kà ar to buhshoht wijs meerâ. Kad lai atzeloht aissargaschanaas muitu, kas tejai usliska, karsch par juhru eewests teek un par atweeglinashanu nahk tam tejam, kò par semes zelu dsen. Schi aissargaschanaas muita istaifa ne masak kà 15 r. 70 kp. par pudu yuku teja, 9 r. 10 kp. par pudu melna teja un 14 r. 56 kp. par pudu keegelu teja. Awise nu rehksina, kà, ja aissargaschanaas muita atkristu, tejs jo wairak isplatitohs un muita, kas us teja eeweschanu likta, dauds wairak eenestu ne kà lihds schim. Tomehr usskatotees us to, ka fahls muita 16 milijonu rublu atmet, bet muita us kohkeem un teju tik dauds ne-eenestu, tad luhko awise zitur valihga. Wina tahlaik rehksina, ka fahls muitas atzelschana nahkschoht ihpaschi semkohvjeem par labu un ka tadeh kai usleekoht us semkohpibas raschijumeem, kas par rohbescheem teekhoht iswesti. Kad nu 1873scho gadu waroht par tahdu skaitiht, kas zaur zaurini nemoht wideju iswestas labibas par 157 miljoneem rublu un linu, kanepeju

un lin- un kanepju fehku par 83 miljoneem rubku, tad, ja us iswestas labibas 2 prazentes un us iswesteem lineem un kanepjeem 6 prazentes usliku, eenahktu no pirmas pahri par 3 miljonu un no ohtreem pahri par 4 miljonu rubku.

Kaut nu gan mehs atsikhstam, ka fahls pee tahm leetahm peeder, bes kurahm vat beidsamais nabadsfach newar is-tift, ka tadehk fahls muitas atzelschanu jeb ar tik winas pa-masoschanu mehs ar preeku apfweizinatu; kaut gan ir ar teja muitas atmeeglinaschanu mehs ar Maskawas awiñ weends prahktos ejam, ihpaschi tadehk, ka ar teja isplatischanohs brandvihna dserfchana daudsmas rimtohs; tad ir par muitu us iswesteem kohkeem mums nau nekahda eemeesla; tad to mehr mehs nespehjam weenotees tai padohmä, us iswestas semkohpibas raschijumeem muitu uslik. Mumus pee leelahm lohnehm wehl turklaht ar lauschu truhkumu ja-kaujahs un kad jau tagad no lineem mums nekahdas skaidras pelnas ne-atlez, tad jau linu kohpschana buhtu pagalam pee malas jaleek — un tomehr, kur nau kweeschu jemes, lini tas weenigais kohpjums, no ka wehl nauda eenahk. Mehs newaram mehrotees ar augligahm eeksch-gubernahm un jau tagad mums deesgan ko stihwetees, lai tik us kahjahm paleekam, kur minetas guberndas spehj dauds lehtaki wisu audseht un tadehk ar pahndoht. Zik leelu muitu us iswesteem semkohpibas raschijumeem usliku, par tik muhsu gruntes paliktu fluktakas, jeb ar ohtreem wahrdem, kristu sawa wehrté.

No 7. Maija pahrgrohsahs reises us Jelgawas dse-szela ižha: No Rihgas us Moscheikeem.

Viest. perutes.	Stanzijas.	Bilbetu reise.	Bilbetu un prezzi reise.	Bilbetu reise.	Bilbetu reise.
		№ 1.	№ 3.	№ 5.	№ 7.
		I., II. un III. sfiktira.			
		No rieta. Vustit. Min.	Vehs vnsd. Vustit. Min.	Watara. Vustit. Min.	Watara. Vustit. Min.
—	Rihga	9 45	2 10	8 3	10 30
6	Tohnskalnā . . .	9 56	2 21	8 14	10 41
25	Olejā	10 28	2 54	8 43	11 13
44	Jelgawā	10 56	3 22	9 7	11 41
66	Atnahk	—	3 42	9 23	—
86	Krimondōs (Friedrichshof)	—	4 32	10 3	—
96	Behnē	—	5 23	10 46	—
114	Auzē	—	5 44	11 4	—
133	Rengē	—	5 51	11 7	—
Moscheikdōs	{ No Jelgaw. stanz. Atn. Leepaj. stanz.	—	6 33	11 38	—
		—	7 12	12 10	—
		—	7 16	12 13	—

No Moscheikeem us Rihgu.

		№ 2.	№ 4.	№ 6.	№ 8.
		No rieta. Vustit. Min.	No rieta. Vustit. Min.	Vehs vnsd. Vustit. Min.	Watara. Vustit. Min.
—	Moscheikdōs { No Leepaj. stanz. No Jelgawas "	—	5 53	—	9 12
20	Rengē	—	5 59	—	9 15
37	Auzē	—	6 43	—	9 51
47	Behnē	—	7 20	—	10 22
67	Krimondōs (Friedrichshof)	—	7 27	—	10 25
89	Jelgawā	—	7 57	—	10 50
109	Auzē	—	8 50	—	11 32
127	Olejā	—	9 36	—	12 11
133	Rihga	7 50	9 56	4 3	12 28
		8 24	10 31	4 37	12 56
		8 57	11 5	5 10	1 29
		9 5	11 13	5 18	1 37

Peesihm. 1. Kà mehs isgabjuščà numurâ sinojahm, ees par Jahnū laiku starp Jelgawu un Rihgu wehl, bes schahm, ihpaschas reises.

Peesihm. 2. Kas us Leepaju grib notift, tam ja-isbrauz ar to reisi, kas no Rihgas 10 minutes us diweem iseet, kur Moscheikos tik 1 stunda un 1 minute ja-uskawejahs un Leepajā teek 3 minutes pehz 11 wakara; tapat teem no Leepajas, kas us Jelgawu jeb Rihgu grib tik, ja-isbrauz ar reisi, kura no Leepajas 33 minutes pehz trim pehz pusdeenas iseet un kas Moscheikdōs 1 stundu un 39 minutes uskawejahs. Ar diwahm ohtrahm reisehm buhtu leela uskaweschahanhs Moscheikdōs, jo tas preeksch teem zelineekeem ihpaschi der, kas us Schauileem un tahlak, woi nu us Kreewu- woi Wahzsemi, grib tik.

Saimneežibas nodala.

Par derigu lohpu kohpschana un suhdu pa-wair ofchanu.

No Barona W. von der Recke.

(Turvinajums.)

Zaur mineteem flikturneem esmu nahjis us tahm dohmahm: stassus tà eetaisht, ka schahdus flikturnus waretu isdeldeht, un to nu sché gribu aprakstiht, lai ari tas ziteem semtureem, kam schihs saimneežibas dalaś pahrlaboschana ruhp, par labu nahktu.

Mans pirmsa pamats derigai lohpohpibai ir: wifas flauzamas gohwis stalli tureht nepeefet as un waklā pa stalli staiga da mas, kas lihds schim pee mums bija neparausta leeta. Lai skahdi, kas zitadi zaur to iszeltohs, waretu aissargaht, tad ir wajadsięs:

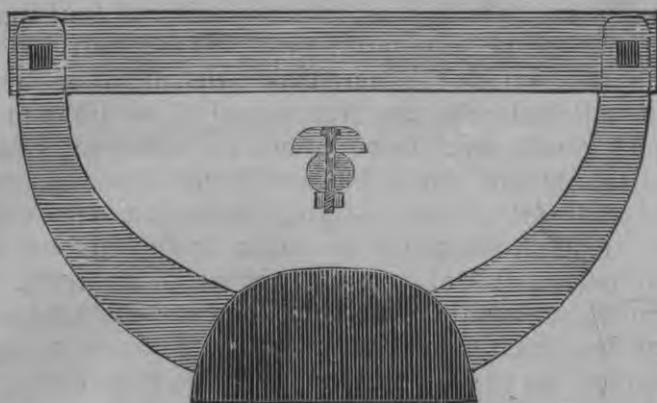
1. Gohws lohpu ragus tà aptaisht, ka tee newar baditees.

Lai lohypi newaretu baditees, tad esmu sizis no zeeta kohla pataisht diwas zollas beesu spruhdu jeb schlerskohku, tik garu, ka tas sneedsaħs pahr abejū ragu galeem pahri. Schihs spruhdas abejōs galos ir eesahgehts tahds starps, kurā war eebahst to ragu spizumus, kurōs wehl naw dsihw-nadis eekschā. Tahs spruhdas wirfus malai wajaga buht pahr par ragu galeem. Tad wajaga zaur katru spruhdas un ragu galu isurbt zaurumu; tajā jalaish skruhwa zauri no wirfus us apakšchu. Schi skruhwa jakat no mikla dselscha, ar tschetr'kantigu puss zollas beesu galwu, ko wajaga spruhdas kohlkā elailt. Lai us oħtrū galu miter-kunu ußskruhwejoh skruhwa apkahrt negreestohs. Skruhvu un spruhdu gali janowihlē gludeni.

Bilde Nr. 4. israhda ar tahdu schlerskohku apdrohſchihnatu lohpa galwu. Tas ihpaschs sħimnejums starp rageem iſskaidro spruhda pefsuhweschana, tas ir: kà no sahneem apluhkojoh iſskatahs rags ar schlerskohku, kurus abus skruhwa satur.

Gohwu ragu badijums ohtram lohpam tikai zaur to ir skahdig, kà ar raga spizumu fungi eedur tik dsihi, kà funga pleħwi tà pahrdur, ka eekschas war iſsprauštess lihds funga ahdai, zaur ko tajā weetā bunga iſzelahs, kas ar laiku paleek ar ween leelaka, kamehr beidsjoh paleek tik leela ka lohpas wairi newar zeest un ir janokauj. Gohwus ar tahdahm bungahm atrohd gandrihs katrā saimneežibā,

ari tur, kur tahs ruhpigi faiet seen; jo tahs ir eebaditas gan wasara u ganibahm, gan seema, kad tahs laish ahrā dīrdinah.

Bilde Nr. 4.

Gan ari ar raguspruhdehm eefahkumā lohpus ne-atradinahs no hadischanahs; tomehr ta paleek nesfahdiga, tadehl kā lohpus nedabu durt ar raguspizumeem, bet tikween ar to wirspufē gludenii nowihletu kohku. Bet kad lohpi ar tahdeem raguspruhdeem apraduschi un nomana, ka ar teem ohtram neko newar slahdeht, tad to amatu atmet un wairā nebadahs.

Gefahkumā shohs raguspruhdus liku aptiht ar plahnu salmu kahrtinu un tad ar jehlu spalwainu tekahdu, kas gan kohschak issfatiyahs un garam brauzeem dewa ko pabrihntees, jo tee dohmaja manus lohpus gluschi no fawadas fuqas, kam spalwaini kohpā fa-auguschi ragi. Bet pehzak to esmu atradis par newajadfigu, un tadehl spruhdas pametu plikas.

Lohti wajadfigi tahdi raguspruhdi ir tur, kur dauds faiinneki lohpus gana kohpā, kā zeemōs un pilsehtās, kur dascha fabadita gohws eet pohsta, bes ka kahds to slahdi atlihdsinatu. Tahdās weetās wajadsetu no teesās pusēs gahdaht, kā tahdi raguspruhdi teek eerwesti.

2. Ghdamā kasti.

Shohs es liku pataifit itin prastus, til luhlodams us to, kā ehdamais ne-eet webjā. Liku tohs pataifit semus, ka lohpi teem weegli waretu peetikt un ehst kā no semes.

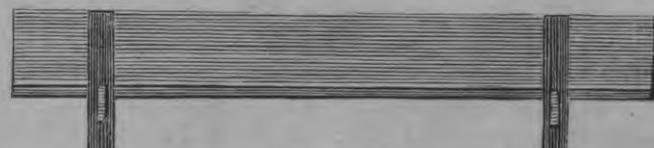
Lohpeem ehdoht wajaga mugurai, kaflam un pakauft buht weenā augstumā. Saprohtams, kā lohpus no dabas us to radichts, faru usturu mekleht no semes, tā ari stalli buhdams tas labak ehd no semas files, nekā no augstas redeles; jo kad ehdamais stahw til augsti, ka lohpam galwa jazel us augschu, ka pee tā waretu peekluht tad tas to welf ahrā preeskah jahm, pee kā sinams lohti dauds un ihpaschi ta smalkakas haribas dala eet bohjā.

Schahds kastus ir 12 pehdas garfch $2\frac{1}{2}$ pehdas augsts un 3 pehdas plats, weegli zilajams un nefams no weenās weetas us ohtru, zaur ko suhdi paschi nolihdsinajahs, bes nekahdas meschanas.

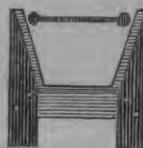
Shohs kastus taisa us schahdu wijsi: preeskah kasta kahjahm nem $2\frac{1}{2}$ pehdas garus un 6 zollas resnus kantigus stabinus un tikpat resnus schlehrskohkus, 3 pehdas garus. Tahm kahjahm, 6 zollas no apaksch gala rehkinohrt, iskal zaurumu 6 zollas garus un 2 zollas platus. Tur nu eelaisch eelschah tohs schlehrskohkus un tohs aissurbi, lai nenahk ahrā, un tā tad tahdas kahjas isskatahs kā lateiniske H, 2 pehdas pa eelschpuji un 3 pa ahrpusi platas. Kahjahm no wir-

gala lihds schlehrskohka to eelschpuji eeschkeebniiski atsahgē jeb atesch nohst, lai kasta augschmalas platatas neka apakschahs. Schahdas gatavi pataifitas kahjas jeb bukus nu noleek 8 pehdas weenu no ohtra nohst, eeletek katrā malā eelschpuji 12 pehdas garu dehli un apakschah tildauds dehli, ka to 2 pehdas kasta platumu war aissigt. Dehli wijsas weetās pamihschu (or falzi) salaischami, lai ehdamā smalkumi nebirst zauri. Kasta gali ari ar dehleem aissitami, lai lohpi ehdamo ar galwu tur ahrā ne ismet. Wifus dehlus, waj apakschah waj fahnōs, pee kahjam pee-urbj un ar pulkeem peedsen, lai zeeti stahw un lohpi to ne-ischahrda. Tahds kasts no kohka ween pataifits. Kahjas jeb buki nemami no zeeta kohka; ar naw slahde, ja wifus kahjas gabalus itin tschetrkantigus war dabuht.

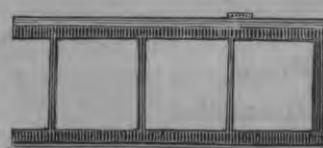
Nu wehl beidscht jataifa redele, kastam par wahlu wifjū, lai lohpi ehdamo ar galwu newar ismehtaht. Preeskah tam janem 12 pehdas garaas un 3 zolles resnas kahrtis. Schihm katrā galā ja-iskal weens plakans, 2 zolles plats zaurumā preeskah schlehrsheem, kas redeli satur un 7 apali zaurumi pa widu, 15 zolles weens no ohtra nohst, preeskah wirbeem, kuru galus eedsen to kahrschu zaurumōs, un zaur ko kahrtis paleek par redeli. Echo redeli wajaga kastam tā uslīkt wifjū, ka winas abee gali us kasta abeo galu dehleem usgulstahs, zaur ko sinams teem gala dehleem wajaga buht semakeem par malu dehleem, lai redele ar scheem gulstahs weenā augstumā. Kad redele us kasta uslīcta un kā wajaga pedarinata, tad ap redeles weenu kahrti katrā galā plahns dīlsis apleezams un pee kastes malas pessitams par engehm, lai ohtru redeles malu us augschu zeloht, kad ehdamo kastā eeletek, redele ne-iskulstahs, bet stahw jāvā weetā. Redele kahrti japeefit weenā waj diwās weetā kluzischi, ar ko redele usjelta pee kastes malas atspeschahs, lai nepahrkriht pahri. Kad ehdamais eelikts un redele atkal kā wahks us kasti nolaista, tad abi gali aistaifami ar aisschaujamo, kas jau us tam eetaifights.

Bilde Nr. 1.

Bilde Nr. 2.

Bilde Nr. 3.

Bilde Nr. 1 israhda tahdu ehdamā kastu no sahneem, Nr. 2 no gala (zaurmehrā) un Nr. 3 isskaidro kā kasta weena pusē isskatahs.

Ne weens newarehs leegt, ka lohpi pee tahda sema kasta weegli un labi war peetikt ehst, un kā tapehj ka redele ar sahneem wirbeem preeskah, lohpi ehdamo nekā tihscham newar ismehtaht, jo redele to nelauij. Lohpi pee tahdeem kasteem dabu alasch tihru un nesabradatu ehdamo; un tahdu kastu pahris zilweku katrā galā peelerotees weegli war pazelt un aissnest kur wajaga; ir wehl labak tschetri zilweki pee zelshanas, katrā kastes galā pa diweem; schee tad pabahsch kahrti zaur kasta apakschu un kastu zel un ness,

bes ka to ar rohkahm kur peekertu. Ne-ijsmanigas rohkas neker wis pee kasta apakschas, bet pee redeles un ta tad drihs tohs saplohsa. Tadhus prastus kastus kats lohpturis bes leela puhlina pats war pataisht un tadehls tee ari tam bagakam semneekam pee-eetami un dabujami.

(Nahkoshā numura turpinajams).

Wispahriga data.

Rigaſche Zeitung ness no ſkunfts-dahrsneeka Eggr. E. padohmu: ka waroht no krengelne eka kahpehm (Ringelraupe) aiffargatees. Krengelneeks ir kahds nakti-taurinsch un dehj ſamus pautinus us teloſcha ſarudſimma (atwasahm), pautinu pee pautina ſaram wiſ apfahrt, ka wiſ pautini kohpā ka gredſens jeb krengels iſſkatahs un ir zeeti peelipuschi ap ſarina. No ſcheem pautineem nu iſleen Maija mehnē ſahkoſchā gadā puhlainas kahpes, kas nochd ta mescha ka ari dahrſa kohku lapas un ſeedus un pahrwelt wehlak kohkus ka ar ſirnekleem. Wifwairak ahbelu- un bumbeeru-, bet ari pluhmju- un kēberu-kohkus winas nomaitā. Wifdrohſchaki no wiňahm war aiffargatees, ja ſeemi iſeijoht ſarus, kas pehrngad dſihli, wiſmanigi pahrluhko un tohs, us kureem minetus krengeliſchus atraſtu, nogreesch un ſadedina. Kad nogreſtus ſarus tik ſemē nomet, tad tas ne ka nelihds, jo kahpes tad tomehr iſperinajahs un dſen ſawu nedarbu.

Pret ſlahdigeem kukaineem. Zik dasch ſemkohpis nebuhs launojees par to, ka wiňa ahbelehm un ziteem auglu-kohkeem lapas no-ehſtas un ta gada dahrsazeribas novohtitas. — zik dascha ſaimneeze nebuhs braukufi Behterds us Schaimi jeb Kanapenē us Scheenbergi, lai tur waretu ſahles kuhzki likt apſwehſit. ar kuru tahrpus no kahpoſteem iſvehrt. Bet waj pirmeem ta duſmoſchana un ohtrahm tahda ſwehliſchana ko lihdſejji — newaram apſpreet, tik to ſinam, ka katraam, kas ſawu ſtahdus no no-vohtischanas zaut kukaineem grib aiffargaht, ir jaſnem ſewiſchlis karsch pret ſcheem kaundareem. Wiflehtaki nahkfees ſawu labumu apſargaht, ja tohs jaw iſnihzina, eekams tee ſawu nedarbu eejahkuſchi. Tas notiks wiſlabaki tahdā wihsē, kad wiňu vereklus iſpohſta jeb tahs apwaiſlotas mahtites nonahwē, eekams tahs wehl ſawu pautinus iſdehjuſchā, un tas naw wiſai gruhti.

Par peemehru nemſim te pirms tohs wiſur paſhſtamus ahbotu-bambulus jeb kohku waboles (Maikäfer), kuras daschu gadu masak, daschu wairak, daschu lohti dauds pee muņs parahdahs. Schihs dara dauds ſlahdes pee auglu- un ari meschu-kohku ſapham; bet jo wairak ir ſlahdigas wiňu kahpuri, (kahpurus jeb kahpes nosauz kuhzonis, tikmehr kamehr wiňi wehl ſawu ihſtenu iſſkati naw panahkuſchi, bet par tahrpeem lohſchā) kureem 3 gadi waijadſigi, kamehr par pilnigahm wabolehm no ſemes iſleen. — Schee lapu wabolu kahpuri ir tee wiſur weeglā ſemē un puhſchnu gubās atrohdamee tahrpi (Engerlinge) ar bruhnu lohzelkainu muguru un gaischu wehderu, kuri ſahdeem un labibai pee ſaknehm dauds ſlahdes dara. Kurmeemi ir ſhee tahrpi lohti gahrdš kumofs, tapehz tad ari weeglā un irdenā ſeme waj laulkōs jeb dahrsōs no teem wiſwairak teek iſrahnata. — Kurms nu tahdā wihsē buhtu zilwekam leels palihgs, bet tapehz, ka turklaht pats ari ſlahdi dara, ſemi ar wiſeem ſahdeem

iſzeldams, tad zilweks jakte wiſwairak pehz paſcha ſhi la-badaritaja un neapdohmā nemaf, ka papreeksch waijadſetu iſnihzinah minetus tahrpus, kuri tas iſſts eemefls, ka kurni laulkōs un dahrsōs eerohdahs. — Schohs ſemē uſmek-leht, buhs gan ne-eespehjama leeta, bet it weegli war par to gahdah, ka ſhee „Engerlingi“ ſemē nemaf ne-eeteck; un to wiſlehtaki iſdarihs, kad paņafarī — lihds ka tik waboles parahdahs, ſchahs ſalafa un nonahwē, eekams apwaiſlotas mahtite dabu ſemē eelihſt un ſawus pautinus (katrai ir 50—80) iſdeht. — Salafifchana jaw naw gruhta leeta; jo darbs tik peesit pee tahda kohka, kur waboles ſakrahſchahs, tuhdal tahs nobirst un ir ar rohku pa-nemamas; wiſlabaki tas no rihta iſdarams, kur tahs wehl ſlinkas. — Waretu tahs nu nodoht zuhkahm jeb wiſtahm par baribu, bet ſchahs dehls winu treknuma drihs atehſtohs; tapehz jo labaki buhs trauskā ſalaſitahs waboles ar kahſti uhdeni noſlihzinah un puhſchna gubu ar tahm patrek-noht.) Zaur ſchahdu no pluzinaschana ari tas buhtu pa-nahkts, ka kuhonis netohp mohzihts, bet aktrā nahwē nomirſt. Pee ſalafifchana ari waijaga uſ to luhkoht, ka behrni, kuri pee tahda darba labprah ſeek rohkas — tohs newahrdſina, teem ſpahnus jeb kahjas iſraudami u. t. pr.

Tapat, ka ſchihs waboles, tapat ari ziti kuhoni ir wiſwairak ſlahdigi, kamehr tee wehl atrohdahs neplinigā buhſchana, jo tad wiňi tik dſihwo ehſchanai ween un pa-bruhke lohti dauds, bet tad wiňi ar jaw iſlihduſchi un ir gruhti iſnihzinah, tapehz jo labaki buhs preeſchlaikā wiňi pe-reklus uſmekleht un tohs iſpohſtiht.

Tohs maſohs kuhainus, kuri no Merza lihds Maija mehnē ſim no ſemes iſlihſdam, kohkō ſahpahs un pumpurus un ſeedus iſurbuſchi, ſawus pautinus eedehj, no kureem tee augluhehdaji zelahs, ari war nokratiht, kad no rihta (wiſlabak ſtarb S u. 9) pee kohleem peesit; bet tapehz, ka tee lohti maſi, waijaga drahnas paklaht apaksch kohka, us kurahm tee lai uſbirſt, zitadi tohs nedabuhſ.

Kahpoſtu leelaſ ſenaidneeks ir baltais taurinsch, jo apwaiſlotai mahtitei tur weegli ſawus pautinus iſdeht; iſperejufches ſahpuri — tee ſalee tahrpi — dabuhn ga-tawu baribu un padara to leelako ſlahdi. — Te nu ir da-ſchadas eewehroſchana**), ka kahpoſti no ehdaſeem aiffarga-jami; bet ta labaka ſahle gan ir ta, kad gahdaſim taurinus zik eſpehdami iſpohſtiht; jo labaki tas war notikt paņafarī, kuri tee retee, kas ſeemu pahrezeutuſchi ſkraideleht ſahk un dahrsōs, ka ari zitur, ar maseem dukurisheem***) buhtu no-kerami. Pautinu ſapohſiſchana jeb tahrpu no laſſchana no kahpoſteem ari laba leeta, bet zaur to wehl newar labā galā tapt un weenu taurinu nokeſdams buhſi wairak pa-nahzis, nekā ſimtu tahrpu ſalaſidams, tapehz ka weena vate mahtite pulku pautinu dehj. — Tapat ari ſapſenes iſ-pohſtamas, jo tahs pee augleem, it ihpachhi pee ſaldeem, dauds ſlahdes dara.

Scho laſſidams, dasch nu gan atſaukſees: buhtu gan laba leeta, bet kuri tad lai wiſas waboles, taurinus un ſapſenes ſakeram? — Bits atkal dohmahs: kad es nu ari ſawus pahri taurinus nokretu, ko man tas tatſchu war lihdſeht? atmahls tilpat ziti no kaimineem. — Taſniba

*) Kohku waboles wehl war iſlehtah, no tahm ratu ſmehri wahroht.

**) Par tahm ſavā laiſa ihpachhi ſtabliſtum.

***) Pee ſpeeka peefeteem apaleem iſhliſcem.

gan; bet muhsu dohmas ari nemas naw tahs, ka dimi jeb trihs uszihigi semkohpj iwisus zitus lai atswabina no fahdigeem fukaineem, bet mehs prasam: kad katris semkohpis dshtohs nibzinaht schohs neleefhus pehz fa was e fpe hchanas, waj tad nestahwetu wijs labaki ar muhsu auglu- un faknudahrseem?!

C. M.

Muischas fungs.

Stahns is Kurisches dshwes, no Lappas Mahrtina.

Elisabeta, jeb Setina, ka to mahjä mehdsä fault, bija weenteesiga meitene, kura pirmä azumirkli neatrada Graudina azis ne kahdu patikchanu, tapehz ka winai bija kusa un rahma daba un winai truhla ta islikchanahs, wihrischku azihm patikhama israhditees. Wina sanehma ihfi bet laipni Graudina svezinaschanu. Tikai tad, kad winas wezaki bija isgahjuschi, wina usrunaja Graudinu ar desigeem wahrdeem: „Juhs es usfatu par mana tehwa un wina muischas glahbeju.“

Pee scheem wahrdeem mihligs sahrtumus pahrklahja winas waigus un winas azis mirdseja sawada leesma. Tagad Graudinsch eeraudsija to desmitreises skaitaku, ne ka pirmä faredseschana, ta ka muisch issauzahs mihligi un laipni: „Es raudisschu ar wisu eespehju par to gahdaht, lai juhs nebuhtu par welti zerejuschi!“

Wairak wini newareja farunatees, jo Kalninsch eenahza atkal un eesahka tagad ar sawu jauno muischas fungu par darishchanahm farunatees.

Ta wakars pagahja, un Graudinsch atmadijahs pehz wakarinahm un gahja us sawu istabinu pee meera.

Ohrä rihtä winsch bija agri kahjas un usnehma sawas darishchanas. Ar stahrastu pa preekschu par darbeem farunatees un nu laudihm darbu isdalijis, winsch eetaisija grahmata, kurä wifus darbus, eenemschanas un isdohschanas eeraftiht, lai tatschu par muischas fainneezibu buhtu kahds pahrskats; jo lihds schim nebiya nekahdas grahmatas wiftas tikuhsas un ne kas peerakstihts. Kalninsch, redsedams, ka winsch sawu usdewumu kreetni saproht, atlaha wa winam wisu pehz sawa pratha eegrohsicht un dariht.

Pehz mas nedelahm muischä waldija pawisam zitads gars. Strahdneeki bija uszihigi un tschallaki; darbi weijahs diwireis tik ahtri; muischa isskatiyahs tihrafa un spohdrak. Kalninsch to wisu redsedams tapa jautrahks.

Graudinsch ir teefchahm apbrihnojams zilweks, „winsch fazija kahdureij us sawu seewu. „Isleekahs it ka winsch buhtu mumä jaunu fwehtibu atnesis. Wifur, kur ween azis usmet, ir schajä ihfä laikä dauds pahrwehfschanahs notkuhsas; wijs isskatahs glihtahks un patikhamaahks. Stahrastu, kusch preeksch wina par darba waldishchanu un strahdneeki usraudischanu mas behdaja, ir tagad gluschi zits zilweks; strahdneeki, kuri senak wilkahs ka wehscchi pee darba, un strahdaja gluschi saihguschi un apnikuschi, strahdä tagad jautri un tschalli, un darbs eet no rohkas. Teefchahm winsch ari proht ar strahdneekem apeetees; winsch nau pret teem var augsprahlig un bahrgu; winsch pamudina tohs ar mihlestibu un lehnibus, un to, kas ko nepareisi darijis, winsch nefuna un nebar, bet pamahza ar tahdeem wahrdeem, ka tas kaunahs un labojahs. Kad winsch buhtu gadu agraki te bijis, tad zaur wina es buhtu teefcham is-

glahbts tizis, bet tagad ir par wehlu. Ar wisu sawu isweizibu un uszihibu winsch neko wairak nepanahks, ka to, ka par muhsu muischu tils uhtrupé kahdi simti wairak sohlti.“

„Tik tahs winsch netaus mums nahkt,“ Setina, kura lihds schim bija ar usmanibu klausijusees, runaja ahtri un dedsigi starpvä.

Kalninsch kraitija nopushdamees galwu. „Lai Deews dohd, ka tawas dohmas peepildihtohs, behrns; bet man ir masa zeriba, tadeht ka wiss ir par wehlu.“ Winsch isgahja ahrä. —

Kalninsch nebiya sawu muischas fungu par welti flavejus; jo pat kaimini runaja par winu dauds un apbrihnoja wina isweizibu un saprafchanu. Lihds schim B. muischabija ar wijsen darbeem ziteem pakala palikuse, bet tagad daschi darbi tika ziteem pa preekschu nobeigti; lihds schim B. muischas kalpi bija tee skinkakee strahdneeki bijuschi, bet tagad kaimini sawu kalpu flinkumu norahdami, lika teem B. muischas kalpus par preekschishmi nemtees. Lihds schim B. muischas kalpi bija katra fwehtdeenas wakara pa krohgeem mehtajuschees un pirmdeenäs ar weenu kahdi pee darba truhkuschi, bet tagad tee palika wifj mahjä, jo Graudinsch prata labi wijolihni spehleht un isrikkoja teem fwehtdeenas muischä danzofchanu, jeb kaweja teem laiku, scho un to patikhamu stahstidams jeb preekschä lasidams. Winsch teem peekohdinaja, kas us frohgu eeschoht un pirmdeenä no darba truhkschoht, tam winsch atrehkinaschoht deenas algu diwkahrti.

Wifj peepildija wina wehleschanas; tikai garais Jezzis ween ne, kusch bija dsehrfchanai pa dauds padeweess un mihiroja fwehtdeenas wakards krohgå galwu eesildiht un wehli pahnahkt, zaur ko tam pirmdeenäs, sinams, darbs neschlihraphs. Graudinsch paekubinaja to ar lehnibus labotees, bet kad tas neko nelihdseja, tad winsch to bahra un draudeja no deenesta atlaist, ja nelaboschotees. Bet tas nelihdseja neko. Garais Jezzis nelabojahs, bet darija par spihti sawam pawehletajam preti, zaur to wifj wina darba beedri winu apnika un pat smuidrä Greeta, kura bija senaki winu mihlejuje, negribeja to wairs ne eeraudsicht. Graudinsch ismalkaja tam algu un atlaida to no deenesta, par ko tas leelijahs atreebtees.

Ka jau peemineju, Graudinsch darija wisu, ko winsch par labu atsira, un wina darbi nesa auglus. Winsch buhtu warejis ar sawu weetu vilna meerä buht, kad tikai wina fungs un ta famihlija nebuhtu winam behdigus gihmusp raihjuschi. Kalninsch staigaja azis noduhris un runaja lohti mas. Kad winsch redseja, ka Graudinsch par winu ihpaschumu ruhpejahs, tad islikahs it ka winsch gribetu fazicht: tas ir gan labi, ko tu dari, bet tawas puhles ween newar man tomeht ne ko wairs palihdseht, ja man no kahdas zitas puses palihdiba nenahkt. Winsch mehdsä beeschi isbraukt bet neweens nefinaja, us kureeni un kahdas wajadisbas deht. Graudinsch redseja beeschi, ka wina feewai un meitai bija noraudatas azis, bet winsch nefinaja ka tahs apmeerinahnt un tahm palihdseht.

Winsch nomanija gan, ka Setina buhtu labprah ar winu kahdu wahrdi runajuse, jo wina usskatiya to daudsreis ar luhgdamahm azihm, — bet ne-eedrohshchinajahs nekad sawas dohmas wahrdös isteikt.

Sawa kunga famihliju tahdā skumigā buhschanā re-dsoht, ari Graudinam sīrds bija smaga; winsch nebija wairs til jautris, kā eesahkoht. Bet tomehr winsch puhlejahs un strahdaja arweenu ar wišu uszītibū, un tikai pee dar-beem winsch juta meerigaku sīrdi. Wakards winsch mehdsa arween pa jaukeem upites kasteem pastaigatees un kahdu preezigu dseesminu usdseedaha. Kad winsch kahdā sīltā Augusta wakarā atkal tā pastaigadamees usdseedaja:

„Lezi jautri, dīshwes-strautinsch
Tik jaun puku leijahm ween,
Paeij preezigs katriš brihtinsch,
Saule spīhd' man katu deen;
Skumjas, raises mitejatees
Rahditees man tuwumā
Un no manis atstahjatees,
Behdseet prohjahm tahlumā!
Kapehz buhs no preekeem rautees,
Suhrohtees par likteni,
Un ar smagahm skumjahm kautees
Sawā dīshwes seedohni? — —”

tad tik lihds, ka winsch bija sīo pantinu beidsis, kahds bija winam aīs muguras nemanohit peenahzis. Tas bija basnizas krohdsineeks, Behrinsch, kuru winsch kā jau minehts, us B. muischu eijoht bija satizis un wehlaki ar winu kahdas reises runajis. Krohdsineeks sneedsa winam laipni rohku fazidams: „Labwakar, Graudina kungs! Tee-scham, kas juhs tē katrā wakarā jauki dseedohit dīrd, tam jadohmā, ka juhs esat tas jautrakais zilweks un nesinat neka no ta, kas dīshwes nopeetniba un ruhpigakais zilweks un kreetnakais strahdneeks, kahdu oħtru muhsu apgabalā newar atract. Kets zilweks ir, kas preefch ohtra til užtizigs un užtigtigs un tā ruhpnejahs, kā juhs. Wiši apbrihno un flawe juhs, it ihpaschi tadehl, ka juhs ne-esat pret deenesta laudihm lepni un augstprahrti, kahdi ziti muischkungi ir. Es nesaprohtu, ka juhs warat pehz deenas darbeem til jautri un preezigi buht.”

„Ko es preefch Kalniāa kunga daru,” Graudinsch at-bildeja, „tas ir mans peenahkums, ko zits wihrs manā weetā ari daritu; tapehz man nepatihk, ka kaimini mani par to flawē. Es ūnu, ka dasheem faineekem tas nepatihk, ka es svehtdeenās ar kalpeem beedrojohs un farunajohs, un tomehr es to nedaru bes noluhka. Kas grīb panīhkušu muischu us labaku stahmokli zelt, tam wajaga wišu pirms strahdneku mihiestibū un užtizibū eemantoht. Laudis wajaga eradinaht ar patihschanu un užtizibū strahdaht, ween-alga, waj usrauga azis reds jeb nē; un wini dara to, kad wini reds, ka winu pawehletajs pats ari nekaunahs rohkas

pee darba veelikt, kur tas ir wajadīgs. Es negribu ar saweem strahdneekem tikai pee darba ween kohpā buht, bet ari walas brihschōs winu jautribās lihdspreezatees.”

„Es noprohtu gan,” krohdsineeks fazija smaididams, „ka juhs peederat pee teem jaunulaiku zilwekeem, kuri katu, pat prastu strahdneku, var fungu fauz.”

„To nu gan ne,” Graudinsch atbildeja zeeti. „Tik tahē es nelad ar laudihm ne-eelaishohs, ka wini neusskatitu mani wairs par pawehletaju, bet fewim lihdsfigu. Star-pibai buhs arweenu buht starp pawehletaju un kalpu, un tai wajaga buht. Bet schai starpibai newajadsetu tik leelai buht, ka ta ir pee dauds faineekem, ihpaschi Kursemē redsama. Kur faineekam, jeb pawehletajam par to naw nekahda behda, ka wina kalpi arweenu wairak netikumōs nogrimst, kur winsch kalpu, tā fakohit tikai par darba riħku użskata, tur winsch skahdē wišu wairak few pasħam; jo tur kalps nestrahdā wiš ar patihschanu un užtizibū, bet gaida tilai wagaru, tur tam ir weena alga, waj wina faineekam jeb fungam jaun winu labums jeb skahde teek. Jo masak kalpa gars ir attihstijees, jo wairak rupjibas un netikumi tam peelihp. Tadehl faineekam jeb funga peenahkums ir, raudsūt sawu gahjeju garu zik nezik iżglahbt; jħe es nedohmaju wiš, ka faineekam wajadsetu saweem kalpeem, ka skohlotajs skohleneem, fundas doħi, bet winam jamahza tee ar lehneem mihiġeem wahrdeem, jagħdā teem walas brihschōs peeklahjigas jautribas, kur wina pasħam wa-jaga klahit buht un usraudsiht, ka nekahribas un nepareiħibas nenoteek; winam jagħadha gahjejeem laika rakst i un derigas grahmatas un jaħamudina tee us laiħanu. Tee faineeki, kuri tā par saweem kalpeem għad-dajuschi, war lee-zinaht, ka winu puhlini ness labus augħlu.”

(Mahkohsħa numeru tauriñajums.)

Drukas misnejums 2trā Nr.

2trā Nr. 13. I. p. 11tā rindā jalasa: „kad uħdeni uż weenu weetu speeċi”, un ne: „kad uż weenu weetu uħdens speeċi”.

Atbildes.

B. R. — Numb. m. Abus subtilijus pateidamees fanehmam un zik abtri spehjams isleeta. Iuhfu opstellefħanu un weħlesħanohs esam ispijljus. Iuhdsami fuħtat abtri taħs mums opħollitas finas par D. f. b.

J. S. — R. Par meħflosħann u ihpaschi par f-kunstmehħleem nahksoħħa NN nesħħim jo plasħakus vahrifreedumus.

A. R. — R. R. m. Par kohpu-ganibahm sawā laika kahdu wahidu runāsim. Nedakzija.

Atbildedams redaktors un iżdewejs: G. Mather.

Slubinajumi.

„Baltijas Semkohpis“

issnab no 1. Maija fahloht weenreis nedek. Pa-stlejnumus nem preti: Jelgawā: Nedakzija, Katolu celā № 2 un 5. Allunana f. grabmatu boħd, № 5: Kapteina f. grabmatu boħd (Gelsch-Nibgas) celā Kaleju celā № 4 (it tuwu vee kalku celas), G. Winklera f. boħd, Peterburgas preefċipisfertā № 18 un P. Luzzu f. grabmatu boħd vee Schal-

wahreem, tā kā ari vee wiċċem mušču waldneekem, mahzitajeem, skohlotajeem, pagħstu weżakeem un ffrilex-wereem u. i. pr. kuxi, kā zeram, laudim rastleħ-sħanu labvirħi atmeqlobi un tabda wiħse fahim laiħi-rakstam nabs palihgħa. Kas 10 eksempl. uż weenu adreß pastel, dabu 11to par weli.

Slubinajmus nem preti: Nedakzija un 5. Allunana f. grabmatu boħd Jelgawā, un Kapteina f. grabmatu boħd Nibgas celā Kaleju celā № 4 (it tuwu vee kalku celas), Peterburgas preefċipisfertā № 18 un P. Luzzu f. grabmatu boħd vee Schal-

Muijschina,

Jelgawas tuwumā, ir-vahrħodħħama. Grunts īċelums 900 kvadrat-afu ar 2 dikkōj jaħabha ekkam un weenu faineegħibas ebku. Klaħħakas finas pee „Balt. Semkohja“ redakzija.

Kursemē, tuwu vee dsejsgħata un vilfeħtas ir-pahrdohħħamas. Klaħħakas finas war dabu bħ „Balt. Semk.“ redakzija.

7 semnejfu mahjas